

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASI SİLAHSIZLANDIRMADAN GÜNÜMÜZ YENİDEN SİLAHLANMASINA: JAPONYA VE ALMANYA ÖRNEKLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Hazel ÇAĞAN ELBİR

Analist

İkinci Dünya Savaşının ardından kurulan uluslararası düzen, yenilen güçlerin silahsızlandırılması üzerine inşa edilmiştir. Japonya ve Almanya, Müttefikler tarafından uygulanan kapsamlı silahsızlandırma (İng. *demilitarization*) politikalarıyla askeri kapasitelerini büyük ölçüde kaybetmişlerdir. Bu sürecin en belirgin yansıması, Japonyanın 1947 Anayasasının 9. Maddesiyle savaş hakkından feragat etmesi ve Almanyanın Potsdam sonrası düzenlemelerle askeri kısıtlamalara tabi tutulmasıdır. Her iki ülke de ABD güvenlik şemsiyesi altında, askeri harcamalarını minimumda tutarak ekonomik kalkınmaya odaklanmış ve bu sayede barış getirisi (İng. *peace dividend*) olarak adlandırılan bir büyüme dönemi yaşamıştır. Japonya, 1950lerden itibaren dünyanın önde gelen ekonomik güçlerinden biri haline gelirken; Almanya da Avrupanın lokomotifine konumuna yükselmiştir. Bu model, Soğuk Savaş döneminde Batı ittifakı için stratejik bir başarı olarak görülmüştür [1].

Ancak günümüzde bu statü köklü bir değişim geçirmektedir. Japonya ve Almanya, savunma harcamalarını önemli ölçüde tırmanmakta ve İkinci Dünya Savaşı sonrası pasifist politikalarından uzaklaşmaktadır. Stockholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü (İng. *Stockholm International Peace Research Institute - SIPRI*) verilerine göre, Japonyanın 2025 askeri harcaması 62,2 milyar dolara ulaşarak GSYİHnin %1,4üne çıkmış ve bu, 1958den beri en yüksek oran. Almanya ise aynı dönemde harcamalarını %24 artırarak 114 milyar dolara ve GSYİHnin %2,3üne yükseltmiş; NATO hedeflerinin ötesine geçerek Avrupanın en büyük savunma bütçesine sahip olmuştur [2]. Her iki ülkede de bu artışlar, uzun menzilli füze sistemleri, hava savunma kapasiteleri ve ortak üretim projeleriyle desteklenmektedir.

Bu dönüşümün arkasında yatan en önemli itici güç, ABDnin müttefiklerine yönelik yük paylaşımı (İng. *burden-sharing*) talebidir. Washington, Çinin yükselişi ve Rusya ile kurduğu stratejik ortaklığı karşısında kendi askeri kaynaklarını daha verimli kullanmayı planlamaktadır. Özellikle Indo-Pasifikte Çin tehdidine karşı Japonyayı, Avrupada ise Rusyaya karşı Almanyayı daha aktif bir rol üstlenmeye teşvik etmektedir. Bu yaklaşım, Trump döneminde daha da belirginleşmiş; ABD, müttefiklerden savunma harcamalarını %5 GSYİH seviyesine çıkarma çağrısında bulunmuş ve Avrupa-Asya ittifaklarını

güçlendirmiştir. ABDnin temel stratejik önceliği Çini çevrelemekken, Rusya-Çin ekseninin (özellikle 2022 Ukrayna krizi sonrası) derinleşmesi bu çabaları hızlandırmıştır[3].

Bu bağlamda, Trump yönetiminin Rusya ile ilişkileri iyileştirme girişimleri özellikle 2025 Alaska Zirvesinde tersine Kissinger (İng. *reverse Kissinger*) stratejisi olarak nitelendirilmiştir[4]. 1970lerde Henry Kissingerın Çini Sovyetlerden koparma hamlesinin tersi bir mantıkla, TrumpınRusyayı Çinden uzaklaştırmayı hedeflemektedir. Ancak bu girişim, beklenen sonucu vermedi; Çin-Rusya ilişkileri söylem ve eylem düzeyinde güçlenmeye devam etti. Bu başarısızlık üzerine ABD, Trump döneminde Almanyayı Rusyaya ve Japonyayı Çine karşı bir koz olarak konumlandırma eğilimine girmiştir.

Bölgesel tepkiler ise öngörülebilir tarihsel ve stratejik kaygılarla şekillenmektedir. Almanyanın yeniden silahlanması, Fransa ve bazı Avrupa ülkelerinde tedirginlik yaratmaktadır; zira bu gelişme, Alman savunma sanayisinin Avrupadaki üstünlüğünü pekiştirme potansiyeli taşımakta ve II. Dünya Savaşı kayıplarını hatırlatmaktadır. Fransa, Berlinin askeri yükselişini hem NATO içinde bir fırsat hem de kıta dengeleri açısından bir risk olarak değerlendirmektedir. Benzer şekilde, Japonyanın savunma kapasitesini artırması Çinde derin rahatsızlık uyandırmaktadır. Pekin, Tokyonun adımlarını anayasal ihlâl ve yeniden askerileşme olarak nitelendirerek uluslararası hukuka aykırı bulduğunu belirtmekte; özellikle Tayvan konusunda Japonyanın tutumu sert tepkilere yol açmaktadır [5].

Sonuç olarak, Japonya ve Almanyanın yeniden silahlanması, İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki düzenin bir kırılma noktasıdır. Bu süreç, bir yandan küresel istikrarı koruma adına müttefiklerin sorumluluk üstlenmesini sağlayabilecek; diğer yandan, büyük güç rekabetini körükleyerek bölgesel gerilimleri tırmandırma riski taşıyabilecektir. ABDnin Çin odaklı stratejisi bağlamında bu hamleler, tehlikeli olarak değerlendirilse de, Rusya-Çin eksenine karşı bir denge unsuru olarak da görülebilecektir. Gelecekte dünya barışı, bu yeniden silahlanmanın sadece askeri değil, diplomatik ve ekonomik boyutlarıyla nasıl yönetileceğine bağlı olacaktır. Tarih, silahsızlandırmanın da silahlanmanın da kalıcı barış getirmediğini; asıl belirleyicinin stratejik diyalog ve kurumların gücü olduğunu göstermiştir.

[1] Office of the Historian, Occupation and Reconstruction of Japan, 1945 [1] state.gov, <https://history.state.gov/milestones/1945-1952/japan-reconstruction>.

[2] Global military spending rise continues as European and Asian expenditures surge, SIPRI, sipri.org, 27 Nisan 2026, <https://www.sipri.org/media/press-release/2026/global-military-spending-rise-continues-european-and-asian-expenditures-surge>.

[3] Global military spending rise continues as European and Asian expenditures surge, *SIPRI*, sipri.org, 27 Nisan 2026.

[4] Casey MICHEL, Trump administration is trying to reverse Kissinger, and even Kissinger is probably rolling in his grave, *Kyiv Independent*, kyivindependent.com, 8 Nisan 2026, <https://kyivindependent.com/trump-administration-is-trying-to-reverse-kissinger-and-even-kissinger-is-probably-rolling-in-his-grave/>.

[5] Andrea PALASCIANO, Michael NIENABER, Germany pours resources into a historic rearmament, rekindles old fears in France, *The Print*, theprint.in, <https://theprint.in/world/germany-pours-resources-into-a-historic-rearmament-rekindles-old-fears-in-france/2825836/>.

Yazar Hakkında :

Hazel Çağan-Elbir AVİM'de analist olarak çalışmaktadır. Çağan-Elbir, Atılım Üniversitesi Politik Ekonomi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Atıfta bulunmak için: ELBİR, Hazel ÇAĞAN. 2026. "İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASI SİLAHSIZLANDIRMADAN GÜNÜMÜZ YENİDEN SİLAHLANMASINA: JAPONYA VE ALMANYA ÖRNEKLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2026 / 56. Mayıs 06. Erişim Mayıs 27, 2026. <https://avim.org.tr/tr/Yorum/IKINCI-DUNYA-SAVASI-SONRASI-SILAHSAZLANDIRMADAN-GUNUMUZ-YENIDEN-SILAHLANMASINA-JAPONYA-VE-ALMANYA-ORNEKLERI-UZERINE-BIR-DEGERLENDIRME>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr

<https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır